

TÜPRAŞ BİR KEZ DAHA EN BÜYÜK

İstanbul Sanayi Odasının hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2021 Araştırması"na göre, Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ), üretimden satışlarda 136,8 milyar lirayla en büyük sanayi kuruluşu olma unvanını korudu.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, düzenlediği basın toplantısında, İSO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının sonuçlarını açıkladı. Araştırmaya göre, TÜPRAŞ üretimden satışlarda 136,8 milyar lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford Otomotiv 67,3 milyar lirayla yine ikinci sırada yer aldı.

Bu yıl üçüncü sırada yer alan sanayi kuruluşu değişti. Geçen yıl Oyak-Renault'nun yer aldığı üçüncü basamağa 55,2 milyar liralık üretimden satışla üç sıra birden yükselen "Star Rafineri" yükseldi.

Star Rafineri'yi 46,2 milyar liralık üretimden satışla "Toyota Otomotiv" takip ederken, beşinci basamakta 38,7 milyar lirayla geçen yıl listenin 10. sırasında yer alan "İskenderun Demir ve Çelik" yer aldı.

Altıncı sıradaki şirket isimnin açıklanmasını istemeyen, "Ereğli Demir ve Çelik" 36,8 milyar lirayla 7'nci, "Arçelik" 35,8 milyar lirayla 8'inci, Oyak-Renault 34,4 milyar lirayla 9'uncu, Tofaş 26,6 milyar lirayla 10'uncu oldu.

Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşunun üretimden satışları geçen yıl 2020'ye göre yüzde 73,8 artarak 2,05 trilyon liraya ulaştı. Artışın yüksek olmasında, ihracat-taki güçlü büyüme ile döviz kurları ve enflasyondaki hareketlenme etkili oldu. 2021 tüketici enflasyonundan arındırıldığında üretimden satışların reel olarak önceki yıla göre yüzde 27,7 ile oldukça yüksek bir artış sergilediği görüldü.

İSO 500'ün ihracatı 2021'de yüzde 33,9'luk artışla 85,8 milyar dolara ulaştı. Söz konusu şirketler, Türkiye ihracatının yüzde 38,1'ini, sanayi ihracatının ise yüzde 39,4'ünü gerçekleştirdi.

FAALİYET KARINDA YÜZDE 139'LUK ARTIŞ

En büyük 500 sanayi şirketinin faaliyet kan geçen yıl yüzde 139 artarak 342 milyar liraya, faiz, amortisman ve vergi öncesi kan yüzde 120'ye yakın yükselişle 405 milyar liraya, FAVÖK karlılığı 3,6 puan artışla yüzde 17,5'e çıktı. Vergi öncesi kar ve zarar toplamı ise yüzde 137 artarak 219 milyar liraya yükseldi. Bu gelişme, satış karlılığının 2,5 puan artışla yüzde 9,5'e taşıdı.

Geçen yıl öz kaynaklar 624 milyar liraya yükselerek yüzde 53 artarken, toplam borçlar yüzde 71 yükselişle 1,5 trilyon liraya çıktı.

405 ŞİRKET KAR ETTİ

Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu içerisinde 2021'de 405 şirket kar etti. Faiz, amortisman ve vergi öncesi kar elde eden firma sayısı ise 489 oldu.

Geçen yıl yaratılan katma değer içerisinde en yüksek payı yüzde 33,3 ile düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler almaya devam ederken, bu rakamın son 3 yılda yüzde 40'larda düşmesi olumlu bir gelişme olarak öne çıktı. Orta-düşük ve orta-yüksek teknolojilerin payı yüzde 60'lara yükseldi.

Yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı ise yüzde 6,4'ten yüzde 6,1'e geriledi. Bu veri, sanayinin yüksek teknolojiye geçiş ihtiyacının sürdürüldüğünü gösterdi.

İSTİHDAM VE MAŞLAR ARTTI, YABANCI KURULUŞ SAYISI AZALDI

İSO 500'ün üzerindeki devreden KDV yükü yüzde 91 artışla 24 milyar liraya yaklaştı.

En büyük 500'ün istihdamı 2021'de yüzde 5,6 artarak 757 bin 24 kişiye yükseldi. Ödenen maaş ve ücretlerdeki artış ise yüzde 33 civarında gerçekleşti. Bu şirketler içerisindeki yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı 1 adet azalarak 109'a indi.

EN YÜKSEK ŞİRKET SAYISI İSTANBUL'DAN

Geçen yıla ilişkin araştırmada sanayinin Anadolu lehine geliştiği görüldü. 500 büyük şirket arasında başı 158 firma ile İstanbul Sanayi Odası çekerken, İSO'yu, 41 kuruluşla Kocaeli Sanayi Odası ve 40 şirketle Ege Bölgesi Sanayi Odası izledi.

Ankara Sanayi Odası ve Gaziantep Sanayi Odası'ndan 33'er kuruluş listeye girerken, Kayseri Sanayi Odası'ndan 18, Bursa Ticaret ve Sanayi Odası'ndan 16 şirket araştırmada kendine yer buldu.

Üretimden satışlara göre en yüksek paya sahip olan sektör yüzde 26,4 ile "ana metaller ve makine imalatı sanayi" olurken, ikinci sırada yüzde 19,9 ile "kimyasal ürünler, plastik ve kauçuk ürünleri", üçüncü sırada da yüzde 15,4 ile "kara, deniz taşıtları ve yan sanayi" yer aldı.

HEM KARLILIK HEM DE FİNANSMAN GİDERLERİ ARTTI

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, faaliyet karı yüzde 139 artarak 342 milyar liraya çıkan İSO 500'ün üretim faaliyeti dışı gelirlerdeki artışın karlılığa pozitif katkı yaptığını söyledi.

Bahçivan, "İSO 500'ün diğer faaliyetlerden oluşan gelir ve karları 579 milyar lira iken, gider ve zararları 482 milyar lira olarak gerçekleşti. Bu iki rakam arasındaki fark alındığında, İSO 500'ün 97 milyar liralık üretim faaliyeti dışı net gelir elde ettiği görülüyor." ifadelerini kullandı.

"İSO 500'ün finansman giderleri Türk lirasındaki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki yükselişin etkisiyle yüzde 135 artarak 89 milyar liradan 209 milyar liraya yükseldi." diyen Bahçivan, faaliyet karındaki artışın yüzde 139 ile daha yüksek gerçekleştiğini, finansman giderlerinin faaliyet karına oranının hafif düşüşe rağmen yüzde 60'ın üzerinde kaldığını anlattı.

"ÖZKAYNAKLAR TOPLAM KAYNAKLAR İÇERİSİNDEKİ EN DÜŞÜK PAYI ALDI"

Bahçivan, en büyük 500 şirketin dönen varlıklarının yüzde 74 artışla 1,4 trilyon liraya, duran varlıkların yüzde 51 yükselişle 706 milyar liraya yükseldiğini söyledi.

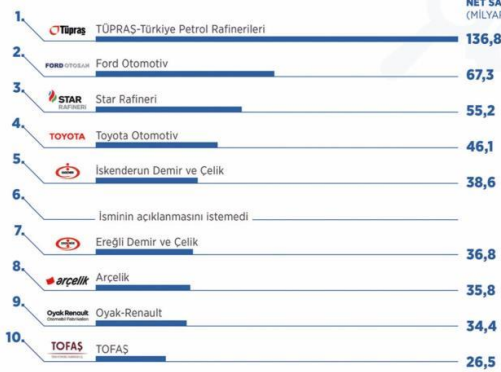
Geçen yıl özkaynakların 624 milyar liraya, toplam borçların ise 1,5 trilyon liraya çıktığını dile getiren Bahçivan, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Sanayinin borç-özkaynak ilişkisini ortaya koyan bu tablo, son yıllarda kaynak yapısının özkaynaklar aleyhine bozul-

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları

İSO'nun Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2021 Araştırması'na göre, TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 136,8 milyar lirayla en büyük sanayi kuruluşu oldu

duğünü gösteriyor. 2015'te ilk kez yüzde 60'lara üzerine çıkan borçların payı, 2019 ve 2020'de yüzde 68,4'e kadar yükselmişti. 2021'de ise toplam borçların payı 2,3 puan daha artarak ilk kez yüzde 70 sınırını aştı ve böylece özkaynakların payı yüzde 29,3'e geriledi. Böylece toplam kaynaklar içerisinde borçlar şimdiye kadarki en yüksek, özkaynaklar ise en düşük payı aldı."

Bahçivan, borçların alt kalemleri incelendiğinde, mali borçların yüzde 59 artışla 796 milyar liraya, diğer borçların da yüzde 86,5 yükselişle 711 milyar liraya ulaştığını, mali borçların toplam borçlar içindeki payının yüzde 57'den yüzde 53'e indiğini, diğer borçların payının ise yüzde 47'ye yükseldiğini söyledi.

Erdal Bahçivan, kısa vadeli mali borçların toplam içindeki payının yüzde 42,8 seviyesinde gerçekleştiğini bildirdi.

"AR-GE HARCAMASI YÜZDE 44 ARTTI"

Erdal Bahçivan, İSO 500'lerinde 24 milyar liraya ulaşan devreden KDV yüküne ilişkin, "Biz bu döngüyü, sık sık vurguladığımız gibi sanayi kuruluşlarımızın, giderek artan yatırım ve işletme sermayesi ihtiyacına karşın, devlete sıfır faiz ve sonsuz vade ile borç vermesi olarak tanımlıyoruz. Ne yazık ki bu döngü 2021'de de azalmak yerine artarak

devam etmiş," değerlendirmesinde bulundu.

İSO 500'de AR-GE harcaması yapan kuruluş sayısının 271'den 265'e gerilediğini ifade eden Bahçivan, AR-GE harcamalarının yüzde 44 artışla yaklaşık 9 milyar TL düzeyinde gerçekleştiğini bildirdi.

Söz konusu şirketler arasında 65'inin halka açık olduğunu aktaran Bahçivan, Türkiye genelinde son dönemde arılan halka arzları listeye yansımadağını anlattı.

Bahçivan, "(Halka açıklık) İSO 500 kuruluşlarının henüz çok azı bu yöntemi kullanıyor. 2021'de bu sayının 65 olduğunu gösteriyor. 2021'de halka açılmaları yaşanan önemli artışa rağmen bunun İSO 500'e yansımaması dikkat çekici" değerlendirmesini yaptı.

"TÜRKİYE YENİ NESİL SANAYİ ANLAVIŞINI BENİMSEMİY"

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Bahçivan, İSO 500 araştırmasının; nitelikli ve sürdürülebilir bir sanayi üretiminin ne kadar önemli olduğu gerçeğini bir kez daha ortaya koyduğunu vurguladı.

Artık tüm dünyada 21. yüzyıla özgü yeni bir üretim ekonomisinin önem kazandığını dile getiren Bahçivan, şu açıklamalarda bulundu: "Yeni üretim anlayışı yüksek katma değerli, ileri teknolojiye dayalı, verimli, çevreye duyarlı, dışa bağımlılığı azaltan, güvenli

ve sürdürülebilir üretimi esas alıyor. Yeni üretim çağına çevik, yaygın ağına sahip, bilgiyi kullanabilen, farklı küresel piyasalara çalışan şirketler damga vuracak.

Bugün olduğu gibi gelecekte de ülkeler katma değerli istihdam yaratmak ve küresel çapta üretim ve inovasyon ekosistemlerine liderlik edebilmek için yarışmaya devam edecek. Bu dönemin en büyük dönüştürücü gücü hiç kuşkusuz teknoloji. Daha birkaç yıl önce hayal bile edemeyeceğimiz teknolojik gelişmelere tanık oluyoruz."

Bahçivan, dünya böylesine değişirken Türkiye'nin de yeni nesil sanayi anlayışını benimsemesi ve bu doğrultuda bir dönüşüme kendini hazırlaması gerektiğini söyledi.

"YETENEKLERİN VE VERİMLİLİĞİN ÖNE ÇIKARILDIĞI ÜRETİM MODELİNE GEÇMELİYİZ"

Erdal Bahçivan, küresel değer zincirindeki bu yeniden yapılanmanın gerisinde kalmak istemiyorlarsa değişimi iyi anlamaları ve hızlı aksiyon almaları gerektiğini belirterek, "Bu bağlamda çevreye duyarlı, sürdürülebilir, teknolojik olarak, yeteneklerin ve verimliliğin öne çıkarıldığı bir üretim modeline geçmemiz gerekiyor." diye konuştu.

Dengeli, sürdürülebilir, kaliteli ve kapsayıcı büyüme hedefinin, kişi başına gelirin artması kadar Türkiye'nin orta gelir tuzağından kurtulması için de elzem olduğunu vurgulayan Bahçivan, İSO olarak, sanayinin bu dönüşümü doğru ve verimli şekilde yapabilmemesinin rehberi olmayı amaçladıklarını söyledi. Bahçivan, küresel düzeyde rekabet gücünü artırmış bir Türkiye için ellerini taşın altına koyduklarını kaydederek, bu anlayış doğrultusunda yaptıkları çalışmalarından bahsetti.

Erdal Bahçivan, "İSO 500'ün 2021 performansını, sorunlara ve yaşanan krizlere rağmen güçlü bir üretim yapımız ve üretmek arzusunun sahip sanayicilerimiz olduğunun en somut göstergesi olarak da görülmelidir. Dünyada eşine tarihte az rastlanan, ekonomiye insanları içeriye kapatan, üretimin ve tüketimin adeta bir çıkış gibi kesildiği pandemi kaynaklı krizden ardından sanayimizin ortaya koyduğu bu performans her türlü takdirde şayan"dır." ifadelerini kullandı.